

מלך החולות

מי אינו מכיר את סרטני החולות הזרים, בעלי העיניים היושבות על זוג מוחשיים ובעלי ההליכה הצדית? בישראל מצוין סרטני החולות בחופים רבים לאורך הים התיכון.

ceilom / דותן רותם

במרחק רב יותר – עד עשרות מטרים משפט הים.

צבעו הצהוב-אפרפר של הסרטן מסווה אותו היטב מאוביינו, והסרטנים הקטנים מתחמקים בזריזות לגמota בחול ומתחפרים. סרטן החולות הוא בעל חזש ראייה מפותחת, עיניו יושבות על מעין גבעולים ומוסגולות להבחין באדם מරחק של 70 מטר. חזש המפשוש שלו מפותח ונמצא בצבתו תחתו והוא מצויד באיבר צדורי המשמש קולות אזהרה.

תפריט היום

סרטן החולות הוא "אוכל כל": כלומר, ניזון מצמחים, מבعلي חיים ומכל הבא ליד. הוא ניזון בעיקר מצאות, מפליקטונו (יצורים זעירים השוכנים במים), משיירי דגים הנפלטים לחוף וכן מבعلي חיים קטנים אחרים הנקבאים בחול. באזוריים של חוף רחצה הם ניזונים משירי מזון שהשאירו המתרחצים. מזון גדול מגלה הסרטן בעזרת חזש הראייה, ומזון קטן בעזרת חזש המפשוש. מזון קטן נאכל במקום הימצאו, ומזון גדול נגרר למקום החוף). הסרטנים הצעירנים נוטים להתחפר קרוב לשפת הים, והגדולים

**סרטן החולות
הוא בעל חזש ראייה
מפותחת, עיניו יושבות על
מעין גבעולים ומוסגולות
להבחין באדם מרחק
עד 70 מטר. חזש
המיושש שלו מפותחת
ונמצא בצבתו תחתו
והוא מצויד באיבר**

**צרצרו המשמש קולות
ازהרה. סרטן החולות
הוא "אוכל כל": כלומר,
ניזון מצמחים, מבعلي
חיים ומכל הבא ליד**

בתוך המחלתה. המחלות עצמן נחריפות על החוף מחוץ למים, מגבול הים ועד למרחק כמה עשרות מטרים ממנה (בהתאם למבנה הרים, והליקתו הצדית מאפשרת לו לנוע במחלה מצד לצד).

Oרטן החולות הוא בעל חזש ראייה למרכזת פרויקי הרגלים, גופו מכוסה בשניון קשה המגן עליו מפני איומים ולהגנתו הוא מצויד בזוג צבתות חזקות. הוא חי במלחמות שאויתן הוא חופר על שפת הים.

מי יבנה לי בית

הסרטן חופר מחלות ב מהירות בעזרת הצבות והרגלים הקדמיות. גופו של הסרטן החולות רחב מקדים וצר בצדיו. כדי שיכל להכנס את גופו הרחב למחלתה, שאויתה הוא חופר בתנועה ישירה קדימה, תוך שהיא הסרטן לחפור מחלתה רחבה כ מידת גופו. אך בשליל מה כל המאמץ? הרי צדדיו צרים יותר מקדמתו. אם ייכנס וינוע במחלה על צדיו, יוכל לחפור מחלתה צרה יותר ולהתאפשר פחדות בחפירתה. ואכן הסרטן חופר מחלתה שורחה כרוחב צדדיו הרים, והליקתו הצדית מאפשרת לו לנוע במחלה מצד לצד. הקטר של תעלת המחלתה שווה לכל אורכו והסרטן אינו מסוגל להסתובב

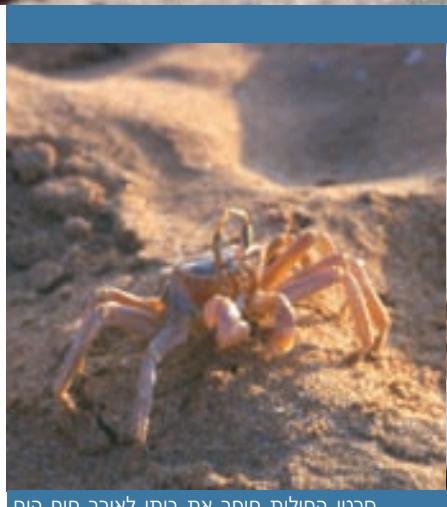

לחזין, הוא יעזוב את המחלתה שלו, יחפור מחלתה חדשה ליד המזון וישהה בה עד שהמזון יינגר.

הוא או היא?

אצל הסרטנים ניתן להבדיל בין הזכרים לנקבות לפי הצבע הצהוב, שאצל הזכרים הוא בולט יותר מאשר אצל הנקבה, ובאזור גפי הפה שלו – הצבע כתום. בנוסף, הרגליים הקדמיות של הזכרים הנקראות רגלי החוץ, ארוכות הרבה יותר מאשר הנקבה. בטן הנקבה ובחבה יותר משל הזכר.

עונת הַרְבֵּיה של הסרטנים היא בקיי. בתקופה זו גם אנחנו, הילדים ההורים, מסתובבים בחופים יותר מאשר בתקופות אחרות בשנה. תנועת אנשים ורֶכֶב על החול עשויה לפגוע בסרטנים ובמחילות שלהם. כדי לשמר על הסרטנים ועל בעלי חיים נוספים החיים על החופים, חל איסור לנסוע בחוף בכלי רכב. ואתם, ילדים, בזמן ההליכה על החול הייזרו לא לדורך על המחלילות. ואם תשבו לצידן בשקט, אולי תוכלו לצפות סרטן בעל המחלתה, בעת שהוא יוצא החוצה לחפש מזון. *

סרטן החולות חופר את ביתו לאורך חוף הים

חידון טריוויה

.1

יונקים החיים בים הם:
A. כריש, חתול ים, מדוזה
B. דולפין, לווייתן, כלב ים

.2

היוונקים הימיים הם:
A. טורפים
B. צמחוניים

סוטן החופף מחלילות בחול וגע בחלקיה צדעית:

- A.** חולון החוף
B. סרטן סלעים שער

.3

שםו הרשמי של הסחנה:
A. גן לאומי גן השלושה
B. גן לאומי גן הארבעה

.4

עוף הניזון בעיקר מצדפות ובעל מקור מיוחד המותאם לפתחו אותן:
A. שלצף
B. שחף כספי

.6

צמחי הגדל בחולות, גורם לבניית תלוליות חול ובכך עוצר את נדחת החולות:

- A.** דיד החולות המצוי
B. נר הלילה החופי

.7

נסחפים מהים ונערמים בكمויות גדולות על חופי ישראל:
A. פרחים
B. צדפים

.8

מקורות של החול בחופי ישראל:
A. מהרי אפריקה כשהוא נשפך על ידי נהר הנילוס
B. מהרי אירופה

.9

מיני צמחים החיים בחוף בבחנו:
A. עדуд כחול, חבלצת החוף, קרייתמן ימי
B. כלנית מצויה, נמפהיה מצויה, חמץין נתוי

.10

מיני צבי ים העולים להטיל בחופי ישראל:
A. צב ים גלדי, צב ים קרני
B. צב ים חום, צב ים יוק

יש לשולח את התשובות עד לתאריך 20.08.05

לכתובת: רשות הטבע והגנים, מגוון "בשביל הארץ" (מודור ניצנים),
 רח' עם וועלמו 3, גבעת שאול, ירושלים 95463

תשובות מגילון קודם: 1. א. 2. א. 3. א. 4. ב. 5. א. 6. ב. 7. א. 8. ב. 9. ב. 10. א.
 בערך פסיפס זכתה זהבה צרפתי מירושלים

הידעת?

כתיבה / אליענה רטנר

הדוֹלְפִינִים הם יונקים שמבנה גופם מותאם לחיים במים. יחד עם זאת, בדומה לנו, בני האדם, גם הם חייכים לנשומת אוויר. עוד בזמןנים קדומים, היה הדולפין אצלם בקשר בני האדם. בתרבויות שונות נתקפס הדולפין כל. בין ספנאים ודולפינים נרקם קשר מיוחד, כשהadolfinim בילו פרקי זמן ממושכים לצד הספינות ולוויו אותן בדרך כלל. במיתולוגיה היוונית מסופר על האל דזינוס, שהפליג על ספינה יונונית כשהוא מחופש לאישה יפה. כשניסו המלחים להטריד אותה, הוא התגלה אליהם כאל והפך אותם לדולפינים.

הדוֹלְפִינִים הם בעלי חיים חכמים מאוד והאדם בימינו נערם בהם רבות: במלח חיים האמריקאי, למשל, מגדלים דולפינים כדי שייעזרו למצואם ו כדי שייצלמו מחתה למים.

להקות של דולפינים חיות לאורך חופי ישראל. והחוקרים מעריכים שיש כ-200 פרטיהם מהמין דולפין מצוי, החיים סמוך לחופי ישראל. אפשר לצפות בהם על ידי שיט בסירה ואיתורם למרחק של בין 2-10 ק"מ מהחוף.

לדוֹלְפִינִים אָרְבּוֹת סכנות רבות:

1. הומר הדרדר וחומרים נוספים שגורמים להרעלת דולפינים.

2. הסטבוכות בראשות דיג: הדולפינים נושמים אוויר בעוזרת נאות, لكن הם חייכים לעלות לפני המים בכל כמה דקות כדי לנשומם. כאשר הם נתקסים בראשם הם אינם יכולים לעלות כדי לנשומם וטובעים.

3. פסלת: באזורי הים מזוהם בפסולת מוצקה שאינה מתפרקת, כמוות גדולות של פלסטיק, שקיות ניילון וכו' מגיעות אל הים. כאשר שקיות הנילון שטות במים הן דומות מאוד לממדוזות, המאכל החביב עליהם. השקיות האלה סותמות את הקיבה וגורמות למותם של הדולפינים.

כיצד ניתן למנוע או להפחית את הפגיעה לדולפינים?

■ לא להשליך פסלות ולא להזרים שפכים לים. ■ לנקט את החופים ואת הים. ■ לזכם את השימוש בשקיות ניילון.

■ לדאג שורותות דיג יוצבו במקומות מסוימים פחות לדולפינים. *

דולפין מצוי. צילום: אביעד שינין

המלצה חמה:

הנכסים מושגנים לבקר בחו' רמן שבמצפה רמון
ה策化 נדירה לעולמן המופלא של חיות בר קטנות במדבר
לפרטים: 08-6588755

זיהירות מובהקת. צילום: איתמר ארנסט

פסמון מדברי. צילום: מתי ארנסט

חרדוו צב צילום: איתמר ארנסט

תשbez חופים

1. היה בעלת תאים צורבים המופיעים בהמונייה בחופי הים התיכון בחודשי הקיץ
  2. צמח חוף בעל פרחים לבנים גדולים הנפתחים בערב
  3. עוף החיה סמוך לחוף ואף מלוחה בתעופה אוניות
  4. זוחל גדול החיה בים ועולה מדי קיז' על החופים כדי להטיל ביצים בחול
  5. אצת ירוקה הגדלה על הסלעים בחוף

.5 .4 .3 .2 .1

תשובות במחופר:

Ե ԱՐԱՆ ՎԱՐԱՐ Հ ԱՅՏՎԱ ՍՎԱԼ Ը ՌԱԿՆ Ք ՃԵ Մ Զ Կ ԱԳՐԱՐ ՎԱՐԱՐ